

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, cancella contro 87. — Urad: via Valdirivo 19-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. - IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 5 L.

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

CENA OGLASOV IN OBJAV

Za 1 cm, višine v 1 stolpcu 4 L.
Pri 5 kratni objavi 20% popusta, pri 10 kratni objavi 30% popusta, pri 26 kratni objavi (pol leta) 50% popusta, pri 52 kratni objavi (celo leto) 60% popusta.
Stotinkovska beseda v namasno 40 stotink beseda; z 100 st. beseda. Pri stalnem tisku primeren popust.

Mali koledar.

Petek 6. julija: Izaija; Bogomila; Dominika (Nedeljka). — Sobota, 7.: Vilibald; Pulherija. — Nedelja 8.: Evgenij; Elizabeta. — Ponedeljek, 9.: Nikolaj; Anatolija. — Torek, 10.: Amalija; Veronika; Felicita. — Sreda, 11.: Pij; Olga. — Četrtek, 12.: Mohor in Fortunat. — Petek, 13.: Anaklet; Frančišek; Evgenij. — Sobota, 14.: Bonaventura; Just.

MALE NOVICE.

Polet v daljavo.

V torek 3. t. m. zvečer ob 8. sta iz Rima odletela z aeroplanom letalca Ferrarin in Del Prete. Vevrta sta jo naravnost proti Južni Ameriki in se ne mislita nikjer ustaviti. Aeroplan se imenuje «Savoia 64». Motor je tvrdke Fiat in ima 520 konjskih sil. Bencina so naložili 3750 kg, olja 1500 kg, živeža pa za 10 dni. Dolžina poti znaša več ko 7000 km. Inženjer Marchetti, ki je zgradil aeroplan, je izjavil, da bosta nekako v 50 urah prišla čez, ako ne bo nasprotnih vetrov. Če se polet posreči, dobila bosta De Pinedovo nagrado, ki znaša 500 tisoč lir.

Izgube na severu.

Pri pomožnih delih za rešitev italijanske ekspedicije sta se dozdej izgubila dva zrakoplova. Francoski «Latham 47» je imel tri može: Amundsena, Dietrichsona in Guilbauda. Ti so gotovo poginili, ker že toliko časa ni glasu o njih. Z ruske ladje «Maligin» se je spustil v zrak letalec Babuškina, ki se tudi ni več povrnil. — Po rešitvi generala Nobileja, je poveljstvo v skupini ponesrečencev prevzel Viglieri. Za Lundborgom dozdej še noben letalec ni mogel pristati na kraju nesreče. Med tem se je ruski drobilc ledu «Krasin» približal ponesrečencem na 55 milj daljave. Letalcem nagaja megla, ladjam pa led, tako da je reševanje združeno z neverjetnimi težavami. — Od ponesrečencev «Italije» v Nobilejevi skupini je bil motorist Pomella mrtev že pri padcu; vest je bila objavljena šele po Nobilejevi rešitvi.

Pametno.

Goriški prefekt je poslal podešatom navodilo, naj se državna zastava ne izveša za vsak nič, posebno pa ne iz dobičkarskih namenov.

Saturnia.

S posebnim papeževim dovoljenjem bo na tržaški motornici Saturniji, kadar bo vozila v daljavo, v kapelici hranjen Najsvetejši zakrament v tabernaklju. Prvikrat se je to izvršilo 17. junija med vožnjo iz Amerike; po sv. maši so nesli Hešnje Telo v procesiji po krovu ladje ter ga potem shranili v tabernaklju. Vsi potniki so šli v procesiji.

Pravda za cesto.

Ze 24. maja bi se bila morala slovesno odpreti nova obrežna cesta iz Trsta v Tržič. To se ni zgodilo. Oblastvo je dognalo, da je cesta nepravilno delana; podjetje, ki je delalo, je hotelo «varčevati» ter je cesto napravilo tako, da je civilni genij noče potrditi, ampak zahteva popolnoma novo tlakovanje. Nastala je pravda, ki se bo gotovo zavlekla.

Raketni voz.

O kresu so na Nemškem vdrugič javno razkazovali, kako teče voz, kaj ga poganjajo rakete. Prva voznja je šla dobro. Za drugo vožnjo so deli štirikrat toliko raket. Prasketalo in letelo je kakor ognjena pošast, a vsled hude naglice je skočilo s tira ter se prevalilo v jarek. Voz je zgorel, rakete pa so veselo pršale na vse strani kakor za parado.

„Moja hiša je moj grad“.

Obleganje in zavzetje kmečke hiše.

Redko se dogodi kaj takega, kar so doživeli v Koprivišču v okolici Kanala na Goriškem. Na dan sv. Petra in Pavla so našli v krvi ležati priletnega moža Antona Cvetreznika. Povedal je, da ga je ranil njegov stari sovražnik Franc Okroglič. Okroglič je streljal nanj petkrat. Prva krogla ga je zadela, v tilnik, druga je šla v prazno, dočim ga je tretja zadela v desno roko, zadnja dva strela pa sta spet zgrešila svoj cilj.

Kakor pri kačakah.

Na mesto nesreče je prišel podešat in poklical orožnike. Sli so iskal napadalca. Ko pridejo do njegove hiše, jo najdejo zaprto. Potrkajo. Napadalec Okroglič in njegov brat Andrej sta odgovorila, da ne bosta odprla in da se ne bosta podala za nobeno ceno. Brigadir je en čas prigovarjal in grozil, toda za drugi odgovor sta začela brata streljati s samokresom. Med tem se je nabrala velika množica ljudi in nekateri so jeli pritiskati na utrjeni tabor. Ker nista imela topov pri rokah, sta metala kamenje na oblegovalce. Vsa okna in vrata sta zadelala in utrdila.

Strategija.

Oblegovalcem je prišlo na um, kakor oni dan Grkom pred Trojo, da bi se poslali tabra z zvižaco. Poslali so pred vrata občinskega slugo, ki je klical Okrogliča ven, češ da je prinesel nekakšen denar in da ga mora izročiti. Namesto Okrogliča je prifrčala kroglica iz revolverja. Brata nista bila tako preprostega srca, kakor stari Trojanci. Zvižaci nista verjela. Slednjč pa je boljša protost nego denar. Sluga je prazno svojo malho v teku odnesel izpred novega Portarturja.

Pogumen fant Avgust Močnik je sklenil poskusiti z drugačne vrste zvižaco:

priti oblegancem za hrbet. Pristonil je od zadaj lestvo in skušal neopažen zlezti v hišo, od tam pa skočiti nasprotnikom za vrat. Tudi ta zvižaca se je ponesrečila. Obleganca sta fanta pravočasno zapazila ter ga «prijazno» odslovila.

Vso noč so vrli Ahajci bedeli okoli Troje, naskakovali, grozili, se posvetovali.... Eden je predložil, naj bi kar zažgali vse vkup. Tega skrajnega sredstva pa oblastvo ni še hotelo uporabiti.

Zadnje dejanje.

Vsaka pesem se izpoje. Še Homerju se je iztekla tista o Troji, čeprav je silno dolga. — Proti jutru je brigadir vnovič poklical Okrogliča ter ju pozval, naj se udasta. Vse besede bob v steno. Zmerjala sta ga in zopet začela streljati na orožnike. Tedaj pa se je orožnikom zazdelo dovolj teh komedij in neki orožnik je zlezel s puško na senik, iz katerega se vidi skozi okno v hišo, kjer sta se branila toliko časa brata. Nameril je in sprožil. Strel je odjeknil, začulo se je iz hiše javkanje. Obrambena artilerija s kamenjem je tudi «ustavila ogenj». Oblegovalci, orožniki in miličniki, so previdni in oprezno udri vrata ter vstopili v premagano trdnjavo. Brata, oba ranjena, sta se zdaj vdala.

Testament gotov.

Poročilo ve povedati, da so pri bratih Okrogličih našli napisan testament, oporo, v kateri oba zapuščata vse premoženje sestri, ki živi na Nemškem. Bila sta torej zares na smrt pripravljena — ali tudi na večnost? S Cvetreznikom vred so ju oddali v bolnišnico. Toda Andreju so bili dnevi šteti. Umril je v bolnišnici. Brat Franc, če ozdravi, bo pa imel še otepanja s človeško pravico.

Rudniška nesreča na Francoskem.

V S. Etienne (Sent-etjen) na Francoskem se je zgodila nenavadno velika nesreča v soboto 30. junija. V revirju, nazvanem Combes (Komb), 2 kilometra od vasi Roche-la-Molière (Rošlamoljer), je bilo zjutraj ob 7. na delu 570 delavcev. V eni teh jam je takrat nastal ogenj. Če je v rudniku vse pri rokah, se da tak ogenj pogasiti. Tudi v tem slučaju so delavci hoteli gasiti. Po žalostnem naključju pa se je to pot nedaleč od ognja v nekem rovu udrla velika plast kamenja. Pri tem so počile cevi, po katerih se pretaka stisnjeni zrak. Zrak služi za zračenje jam in vsrkavanje strupenih plinov, ki se v premogovnikih vedno sproti delajo.

Kakor hitro je bilo zračenje pretrgano, brž so se rovi napolnili s plini, vrhu tega pa je vsled ognja nastajal in se

Številne družine.

V Trstu so v anagrafičnem uradu šteli, koliko je družin, katere imajo (z umrlimi vred) 7 otrok ali več. Našteli so v celi občini 6347 takih družin. Vseh družin je 64 tisoč, pri čemur pa šteje za družino vsako hišno «sožitje» (tudi ena sama oseba, ki živi sama zase); pravih rodbin z očetom in materjo in otroci je seveda manj; pri samo teh presegajo «številne» družine 10% vseh družin.

Požar na Lidu.

V svetovnoznanem kopaljšču na Lidu v Benetkah so 27. junija pogorele vse kopaljške barake. Škoda je zelo velika. Človeških žrtev ni bilo.

Petindvajsetletnica.

Leta 1913. je prišla v Srbiji na kraljevi prestol rodbina Karadžordže (Črni Jurij). Prvi kralj je bil Peter. Sedaj vladajoči Alekander je njegov sin. Letos se je slavila petindvajsetletnica spremembe dinastije. Prejšnja dinastija se je zvala Obrenovič. Aleksandra Obrenoviča z ženo Drago Mašinovo so zarotniki umorili na Telovo l. 1903.

Vojaški obiski.

Češki generalni štab je poslal za praznovanje Vidovega dne večje zastopstvo v Jugoslavijo. Oficirje je vodil sam načelnik generalnega štaba general Sirovy.

Bela Kun.

O njem smo pisali, ko je bil na Dunaju zasačen. Dunajsko sodišče ga je obsodilo na 3 mesece zapore in potem izgon iz Avstrije. Stari krvolok je sodnikom zelo predrzno odgovarjal. Ker ni samo političen prestopnik, ampak tudi kriv navadnih zločinov, je bilo sodišče tega mnenja, naj bi ga po prestani kazni izročili na Mažarsko, kjer naj ga naprej sodijo. Avstrijska vlada pa je sklenila, da ga ne bo dala Mažarom v roke. Čez ta sklep so se nemški nacionalci strašno razhudili ter pozvali svojega zastopnika v vladi, pravosodnega ministra Dinghoferja, naj se pred stranko opraviči. Dinghofer pa je ostal v Karlovih varih, kjer ima počitnice, ter pisal na Dunaj, da odstopi od ministrstva, razlagal pa da ne bo, zakaj ni Kuna izročil Mažarom.

Nov škof v Mariboru.

Mariborski škof mons. Andrej Karlin je dobil škofa-pomočnika (koadjutorja). Imenovan je za to službo in čast dr. Ivan Tomažič, kanonik mariborske stolne cerkve. Novi škof je štajerski rojak, rojen pri sv. Miklavžu pri Ormožu 1. avgusta 1876; ima torej 52 let. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, bogoslovje pa v Mariboru, a študije za doktorat je dovršil v Innsbriku. Imenovan je za naslovne škofa bargalenskega in dodeljen mariborskemu vladiki v pomoč, ker je lavantinska škofija zelo obsežna (po vojni spada k nji tudi del Koroške in Slovenska krajina v Prekmurju).

Nemčija in narodne manjšine.

Graška «Tagespost» je 18. junija objavila na čelnem mestu članek o manjšinah v Nemčiji. Tri misli so zajemljive: 1. Ravnanje z narodnimi manjšinami v Evropi sploh bo zelo odvisno od ravnanja nemške države proti svojim manjšinam. 2. V Nemčiji se pripravlja celoten zakon o varstvu narodnega značaja manjšin. 3. Le svobodoljubna politika proti narodnim manjšinam more ublažiti narodne spore ter pripadnike raznih narodnosti približati skupnemu državnemu življenju.

Izgubljena križarica.

Angleška bojna ladja, križarica, «Dauntless», težka 5000 ton, je pri vožnji v megli zadela na kleči ter se nasadila gori. Mornarji, 475 mož, so se izkrcali v pomožne čolne. Križarica ne bo več za rabo.

Nov parnik na Sušaku.

Plóvna družba «Oceania» na Sušaku je kupila na Angleškem parnik, težak 5000 ton. Rabil bo za potniški in blagovni promet čez ocean.

Za sirote.

Kralj Aleksander je sprejel v avdijenci vdovo Pavla Radiča, ubitega v skupščini. Obljubil ji je, da bo on skrbel za vzgojo njenih otrok.

Ubijalec Puniša Račić je bil iz radikalne stranke izključen.

Aleš Ušeničnik.

Slavni katoliški modroslovec in sociolog Aleš Ušeničnik, profesor ljubljanske vseučilišča, je obhajal te dni 60 letnico rojstva. Na mnoga leta!

Namesto dela denar.

Mlad delavec je prišel iz Parme v Meran dela iskat. Zaman se je potikal več dni po mestu. Naenkrat je našel v časopisu, da je zadel v loteriji. Dobil bo 74 tisoč lir. Zdaj bo nekaj časa lahko pogrešal delo.

Kokaina.

V starem mestu v Trstu so orožniki po dolgem opazovanju dobili sled za trgovci s kokaino. Več malih razpečevalcev tega strašnega strupa so ujeli in zasegli razne «zaloge».

Predsedniške volitve v Ameriki.

V Združenih državah ameriških imajo letos volitve predsednika. 4. marca 1929 poteče predsedniku Coolidgeu njegov drugi termin. Prvi tork v novembru bodo zato volitve novega.

Oči celega sveta so obrnjene letos proti Ameriki. Velika in važna mednarodna vprašanja so na tehtnici. Kako se bodo rešila, je odvisno vsaj deloma od izida teh volitev. Katoličani celega sveta pa še posebno pazno zasledujejo ta volitveni boj. Letos je namreč prvič v zgodovini Združenih držav med kandidati guverner države New York, Alfred Emanuel Smith, ki je katoličan in sicer katoličan po prepričanju, mišljenju in življenju.

Za katoliško cerkev v Združenih državah je sicer vseeno, ali je predsednik katoličan ali nekatoličan. Kajti postave dajejo Cerkvi svojo mero svobode in tudi protestantovski predsedniki niso bili dozdalej sovražni ali nagajivi proti katolištvu. Vendar katoliški svet pazno motri sedanji volilni boj, hoteč videti, kakšno bo mnenje protestantovskih volilcev o kandidatu, ki je očiten katoličan.

Volilni praznik.

Prvi tork v novembru je vsako leto državni praznik — praznik volitve. Ta dan se opravijo vse volitve za vse urade zvezne, deželne in občinske vlade, kakor pač potekajo službe raznim voljenim uradnikom. Za senat in parlament je tako urejeno, da nikdar ne poteče termin vsem obnemem, temveč, da ostane vsekdar vsaj polovica starih poslancev, da zbornica ne trpi, kar bi se zgodilo, ako bi se z enim volitvami v celoti spremenila.

Tako pridejo vsako leto nekateri v volitve. Tudi imajo razni uradi različne službene dobe. Nekateri so za tri leta, drugi za dve, drugi zopet za štiri, nekateri za pet. Za vse te razne urade se glasuje skupno vsako leto meseca novembra na ta državni praznik. Obnemem se pri teh volitvah potom referendum predlože narodu razne druge zadeve v rešitev, kakor so novi državni, deželni ali občinski dolgov, nove naprave itd.

Pripravljalne volitve.

Za vse urade zvezne in deželne vlade se vselej dvakrat voli, za predsedniško mesto pa trikrat, oziroma štirikrat.

Najprej so tako zvane *primarne* (t. j. prve) volitve. Te so vsako spomlad. Pri teh volijo posamezne stranke svoje kandidati. Kandidatov ne določa strankino vodstvo, temveč jih določajo volivci sami v primarnih volitvah. Za vsako službo sme nastopiti kod kandidat vsakdo. Treba samo, da predloži vladi gotovo število podpisov državljanov, ki zahtevajo njegovo kandidaturo. Kateri izmed teh kandidatov bo pa za prave volitve stran-

kin kandidat, o tem pa odločajo volivci v primarnih volitvah. Tako si stojijo za primarne volitve nasproti kandidati raznih strank v stranki sami, pri jesenskih volitvah pa stranke po svojih kandidatih druga proti drugi v boju.

Za mesto predsednika se pa volijo pri primarnih volitvah šele delegati za strankino konvencijo (zbor stranke za celo Ameriko), ki se vrši junija ali julija, kjer se voli — «nominira» pravijo — skupni kandidat stranke za prave jesenske volitve.

Posamezne države imajo pa še vsaka zase svoje deželne konvencije (zbor strank), kjer si določajo svoj lastni deželni program in kjer se tem delegatom dajo navodila, katerega kandidata naj volijo pri skupni konvenciji, ali se jim pa dajo proste roke, da volijo po svoji previdnosti kandidata, katerega hočejo.

Prave volitve.

Prvi tork v novembru so prave volitve, kjer narod izbira med temi kandidati, katere so postavile razne stranke za razne urade. Vendar je tudi tukaj izjema glede predsedniškega mesta. Volivci namreč ne volijo direktno predsednika, temveč samo «volilni zbor», to je delegate, ki se kmalu po skupnih volitvah snidejo in volijo predsednika. Vendar pa morajo ti volilni možje voliti samo kandidata one stranke, ki jih je izvolila. Tako se takoj na dan volitev ve, kateri kandidat je zmagal in časniki kar poročajo, koliko glasov je kak kandidat dobil, dasi jih ni dobil sam direktno, temveč samo njegovi volilni možje. Seveda se lahko zgodi, kakor se je zgodilo pri drugi izvolitvi Willsona, da kdo sicer ne dobi večine oddanih glasov, pa je vendar izvoljen, ker je dobil večino volilnega zbora. Tistikrat so časniki že razglasili izvolitev republikanskega kandidata Hughesa. Toda v Kaliforniji pa je zmagal en volilni mož Willsonov več, in sicer v okraju, kjer so volili zvečine sami Dalmatinci; tako je zmagal Willson. Willson je to večkrat pri raznih prilikah poudarjal, da so ga drugič izvolili samo Jugoslovani in odtod njegova naklonjenost napram jugoslovanskim težnjam.

Vsled tega načina volitev je pa jasno, da traja volitveni boj v Ameriki skoraj celo leto. Spomladi je boj med raznimi kandidati po strankah samih, v jeseni pa boj med strankami za končno zmago. V predsedniškem letu pa je še boj pred in med strankino konvencijo med kandidati, kateri bo nominiran, t. j. določen za glavnega kandidata.

Srečna dežela: samo dve stranki.

Sedaj sta v Združenih državah samo dve glavni stranki. Tretja je sicer tudi še, socialistična, ki je pa tako oslabela,

da ne pride v splošnih volitvah v poštev. Morda samo pri krajevni politiki nekoliko malo občin. Bivša čerta stranka, prohibicijska stranka, je razpadla, ko je dosegla svoj namen — prohibicijo (t. j. prepoved alkohola).

Stranki se imenujeta ena demokratska, druga republikanska. Vendar sta pa v bistvu obe demokratski in obe republikanski, ker je država demokratska republika in republikanska demokracija. Načelnih nasprotstev ni, kakor so pri nas, ne glede patriotizma, ne glede vere, ne glede oblike vlade. Stranki ločijo samo gospodarska, upravna in osebna nasprotstva. Ustanovljeni sta glavno zato, da druga drugo nadzirata, ker si *politike v demokratski državi brez strank misliti ne moremo*. Za volitveni boj sestavi vsaka stranka svojo gospodarsko platformo, svoj program in s to platformo nastopa pred narod in agitira za zmago. Katera ima najboljši gospodarski program in katera najboljši spomin izza svoje vlade, tista pa zmagaja. Ker ne gre za načela, imajo volivci prosto, da se odločijo letos za to stranko, drugo leto za drugo. Tudi lahko volijo kandidate v poljubni stranki. Za en urad lahko volijo moža ene stranke, za drugi urad pa moža druge stranke, kakor kdo hoče. Da bi kdo volil celo listo iste stranke, je malokdaj, ker gleda vsak tudi na osebe, ki kandidirajo. Posebno versko vpra-

šanje, ki povzroča po drugih državah toliko hudih bojov, v Združenih državah ne pride nič v poštev. Obe stranki spoštujeta vero svojih pristašev. Obe skušata zato utrezati raznim veram, da si tako zagotovita tudi njih glasove. Do sedaj se je samo parkrat zgodilo, da je kje kak posamezni kandidat v kakem okraju poskušal zanesti tudi versko vprašanje v politični volilni boj, ako je mislil, da mu to more pomagati do zmage. Tako skušajo tudi letos posamezni nasprotniki guvernerja Smitha zavleči v volilni boj tudi boj proti katoliški cerkvi, češ, «Smith je katolik, torej pod kontrolo papeža. Z zmago Smithovo bo torej zmagal papizem». Vendar se je takoj oglasilo veliko vodilnih mož v obeh strankah, ki krepko pobijajo to vmešavanje vere v politiko. Tudi je gotovo, da nobena stranka verskega vprašanja ne bo upala dejati v svoj program. V jeseni med volilnim bojem je tudi gotovo, da bodo razni posamezni agitatorji v raznih krajih vmešavali v politični boj tudi boj proti Cerkvi, ker je bila do sedaj nekaka nepisana postava, da noben katolik ne more biti predsednik Združenih držav in je guverner Smith katolik... Splošno se pa vse stranke in tudi vsi kandidati boje verskega vprašanja v volitveni borbi, ker predobro vedo, da si s tem veliko več škodujejo, kakor pa koristijo.

Kaj nam z dežele pišejo

POVIR.

Na praznik sv. Rešnjega Telesa smo se udeležili procesije v precejšnjem številu. Pri drugem evangeliju se je nepričakovano vsul dež. Vse se je razteklo, nekteri v cerkev, drugi domov. Praznoverneži prorokujejo vsled tega slabo letino. — Črešnje so nam letos slabše obrodile, nego navadno. Bile so bolj redke, pač pa debele in okusne. Pobrli so jih večidel (okrog 100 q) goriški prekupeci za zveplanje in plačali po 1.10 L. — 1.60 L. kg. — Dne 23. pr. m. je vlak med Povirjem in Mercani zmečkal nekega italjanskega železniškega delavca. — Te dni so dobili brzjavko iz notranjosti Italije, da se je tam smrtno ponesrečil na dan svojega godu železniški uslužbenec Peter Štok iz Povirja.

Veselih novic nimamo poročati kakor kvečjem to, da smo imeli v nedeljo 1. t. m. «bal». To nas osrečuje v današnjih težkih dneh. Ne pomaga ne graja, ne svarilo, zato bomo le pomilovali tiste, ki jih dolžijo, da so svoje devišstvo zaplesale, tistim pa se bomo smejali, ki bodo pozimi kadili po trije en čik, ko bi si lahko iz poletja prihranili kako lirco.

PLEŠIVICA na Krasu.

Dne 30. pr. m. so nas obiskali odlični tatovi. Popoldne istega dne, ko smo bili vsi zaposleni pri košnji in grablji v sena v senožetih, so se pripeljali v avtomobilu in torej o belem dnevu opravljali svoj nečedni posel. Pobrli so posestniku Francetu Božeglavu vso boljšo oble-

ko cele družine, perilo in posteljno opravo, vrednosti 3000 L. Razen tega so mu odnesli tudi nad 2000 L. gotovine. Ti tiči so res izurjeni v svoji stroki, ko jim pride na misel, da se v majhni vasi ob času košnje najlažje krađe podnevu.

GABROVICA nad Oslpom.

Posestnik Andrej Purgar, star 63 let, je 18. junija izginil, ni se vedelo ne kdaj, ne kako, ne kam. Njegov sin Lovro, 31 leten, ter nevesta Ana r. Barut, si nista dosti storila iz tega, češ morda je šel obiskat mlajšega sina, ki študira za inženerja. V ponedeljek 2. julija pa je nevesta zagledala v vodnjaku plavati mrtvo truplo svojega tasta. Začela je vpiti in tekla ljudem pravit. Potem pa je šla naznanit orožnikom. Ti so prišli v družbi s sodno komisijo in so s pomočjo domačinov truplo izvlekli iz vodnjaka. Mrlič je imel roke in noge zvezane in je bil obtežen s kamenjem. Ker je v vodi gnil in se naphnil, je vkljub temu prišel na vrh. Jasno je bilo, da je bil tu izvršen strašen zločin. Mladi Purgar in žena sta povedala tako: Na 18. junija zjutraj sta našla hlev odprt in notri luč. Očeta pa ni bilo nikjer. Ko ga ni bilo do večera, sta mislila da je šel k mlajšemu sinu.

Vaščani so povedali, da je bil v tisti hiši preprij med starim in mladimi zaradi dedščine. Menda je stari bil na tem, da predela dozdandje naredbe in da mlajšemu sinu še kaj zapiše. Mlada dva sta bila seveda nevoljna, ker je študent že prej veliko porabil in dandanes je kmetu težko izhajati.

PODLISTEK.

Razputinova smrt.

Razputinovega imena je bilo pred leti vse časopisje polno. Gregorij Razputin je bil kmečki človek brez posebne šolske izobrazbe. Imel pa je od narave silne darove. Dobro in zlo se je v njem strašno mešalo. Ko je postal dvorni in družinski zaupnik carske rodbine v Petrogradu, je dobil vpliv na usodo Rusije. Zato je imel sovražnike v plemstvu in v izobraženstvu: O nasilni smrti tega zagonetnega starca je sedaj izšlo prvo izvirno poročilo iz peresa edinega še živega moža izmed četvorice, ki je sodelovala pri umoru. To je knez Feliks Jusupov grof Sumarokov-Elston, ki živi zdaj v Parizu in je poročen z nečakinjo carja Nikolaja II. Jusupov je izdal v Parizu knjigo: «Razputinov konec», v kateri opisuje ono strašno noč od 16. na 17. decembra 1916, ko je Razputina v svoji palači v Petrogradu s pomočjo svojih tovarišev umoril. Dogodki so se tako-le zvrstili:

Dogovorjeni večer se je približal. V Jusupovi palači na Mojki se je nahajal mladi Feliks Jusupov, poslanec dume

Puriškevič, veliki knez Dimitrij Pavlovič in gardni poročnik Suhotin. Proti polnoči se je odpeljal Jusupov s svojim avtomobilom po Rasputina, da ga pripelje na dogovorjeno kramljanje v svojo palačo. V zajtrkovalnici v pritličju je šumel samovar, vino je stalo na mizi in s. ciankalijem zastrupljeno pecivo. Jusupov in Rasputin sta sedla za čajno mizo. Ostali trije gospodje so bili v prvem nadstropju v sobi, ki se je nahajala natančno nad zajtrkovalnico. — Rasputin je govoril o tem, da ga plemstvo črti, ker se je kot preprost muzik drznil prodreti v carske sobane. «Nič se mi ne bo pripetilo!» — je vzkliknil. «Zavarovan sem proti vsemu in že več nego enkrat me je Bog obvaroval!» — Jusupova obvladuje samo ena misel, kako bi Rasputina pripravil do tega, da bi pil iz zastrupljenih čaš in jedel zastrupljeno pogačo. Slednjič se je zgodilo: Rasputin je jedel pogačo in popil dve čaši madeire (t. j. tako vino, o. ur.) Toda o kakem učinku strašnega strupa ni bilo nobene sledi. Sedita si molče nasproti in Rasputin se prekanjeno smehlja, kot bi hotel reči: Vidiš, vse ti nič ne pomaga, jaz sem vendar močnejši. Jusupov pripoveduje, kako se je med

njim in starcem razvil nem boj. Natančno je čutil, kako je začela njegova duševna odporna moč pojemati in kako je bolj in bolj podlegel neki hipnozi. Čutil je, kako ga obhaja slabost in kako je predmete pred seboj le nejasno razločeval. Rasputin je prosil Jusupova, naj mu ob spremljevanju kitare kaj zapoje.

Bilo je že skoraj ob 3 zjutraj; nad dve uri je že trajal mukepolni boj. Nekaj se mora zgoditi! Tudi v prvem nadstropju so že postajali nepotrpežljivi — čul se je ropot. Jusupov pravi Rasputinu, da mora iti pogledat, ako so že vsi gostje odšli — in hiti v prvo nadstropje. Sledilo je kratko, razburjeno posvetovanje in sklep, da gre vsa četvorica skupaj v zajtrkovalnico, se vrže na Rasputina in ga s skupnimi močmi zadavi. Napotili so se, toda v zadnjem trenutku se domisli Jusupov, da bi utegnil Rasputin, ako bi jih videl priti vse skupaj, uganiti njihovo nakano ter bi se mogel načrt ponesrečiti. Jusupov je sklenil, da dejanje sam izvrši; zato je vtaknil v žep revolver velikega vojvode in odšel zopet k svojemu nočnemu gostu. Našel ga je sedečega za mizo s sklonjeno glavo in težko sopečega. Rasputin je tožil, da ga peče v drobovju, toda ko je popil čašo vina,

mu je odleglo. Obraz se mu je celo razjasnil in vprašal je kneza, ako se ne bi peljala k ciganom, da bi jima zapeli. To je Jusupova presenetilo; vse bi bil preje pričakoval nego tak predlog. Jusupov piše, da mu je bilo nepojmljivo, kaj je tisti večer Rasputina, ki je drugače na čuden način vse uganil in čutil, zmotilo, da ni spoznal Jusupovega namena.

Jusupov je držal na hrbtu pripravljen revolver. Rasputin si je ogledoval umetnine na stenah ter se ustavil pred križem iz kamene strele. Tu je rekel Jusupov: «Grigorij Jefimovič, raj je bil molili!» — V Rasputinovem obrazu se pojavila začudenje in strah. Hitro je stopil proti knezu in mu iz neposredne bližine pogledal v oči. «Čutil sem» — piše Jusupov, «da moram, če sploh, sedaj streljati. Bog mi pomagaj, sem si mislil in še z bliskovito naglico pomislil, ali naj streljam v srce ali v glavo. Rasputin je stal pred menoj s pogledom proti desni. Čutil sem, kakor bi me bila zadela strela in v tistem trenutku slišal strel. Rasputin je zarjul kakor ranjena žival, nato pa se je težki mož zvrnil na medvedjo kožo. Takoj nato sem slišal, kako so veliki knez, Puriškevič in poročnik Suhotin pritekli po stopnicah. Stali

Vsled teh okoliščin je padel sum na Lovrota Purgerja in njegovo ženo Ano, da sta kriva očetove smrti. Orožniki so ju takoj aretirali. Gotovega dokaza pa ni. Preiskava se bo nadaljevala, da se pojasni vse okoliščine.

DOL-OTLICA.

Po petih letih smo imeli v naši vasi, dne 25. junija, sv. birno. Prevz. g. knezo-nadškof goriški je dospel že dan poprej. Ob tej priliki smo postavili 5 slavolokov, okrašenih z zelenjem in cvetjem ter dobrodošlico. Ta dan je prevzvišeni blagoslovil 3 nove zvonove, ki jih je naša cerkev prejela na račun vojne odškodnine.

Drugi dan je dolga vrsta belo oblečenih deklic in dečkov čakala na zakrament sv. birne. Najprej se je vršilo izpraševanje. Otroci so prevzvišenemu prilično dobro odgovarjali. Sledilo je birnovanje, nato pa skupni blagoslov. Po končanem sv. obredu je zavladovalo veselo razpoloženje. Pred cerkvijo so se utaborili trije fotografi in ujeli v črno platno marsikatero gorjana, kateri je potem z začudenjem in občudovanjem strmeli v lepo sliko in komaj verjeli da predstavlja res njega. Birmanci so veselo hiteli pokušati običajni sladki kolač, botrčki pa namakati suha grla in se pošteno mastiti s kuretino. Še pozno v noč je hreščeti glas harmonike in zategnjeno petje naznanjalo, da so gorjani po dolgem času spet enkrat veseli.

Iz DUTOVSKEGA ŽUPANSTVA.

Z veseljem smo brali v listih vladne opomine podežatam, naj varčujejo pri upravljanju občinskih zadev. Zato se drzno tudi glede naše občine izraziti željo, naj bi se varčevalo, ker občinska bremena močno težijo davkoplačevalce. Tako n. pr. nam občinski zdravnik ni nujno potreben. Kmečko siromaštvo ne dopušča, da bi za vsako reč klicali zdravnika v hišo. Tudi naša davčna moč je prešibka za posebnega občinskega zdravnika. — Poljskega čuvaja tudi vzdržuje občina, dasi je jasno, da ne more čuvati uspešno ozemlja treh vasi, ki so Dutovlje, Skopo in Kopriva. — Dalje se nam zdi, da je preveč pisarniškega obojja, ki stane 28 do 30 tisoč na leto. Res je, da uradništvo zapisuje rojstne in smrtne slučaje in kar je takega, pa nekoč so to domači duhovniki opravili prav tako natančno in redno skoraj zastoj. — Upamo, da se nam ne bo za zlo vzelo, če te opombe javno povemo, saj če se bo varčevalo, bo to javna korist za vse prebivalstvo.

TOMAJ.

Cerkvena slavnost o prazniku sv. Petra in Pavla je lepo in v redu potekla. Žalibog pa se je v pohujšanje vernikov vršil isti dan — v kljub temu, da je bil petek — ples. Na plesu je bilo mnogo pohujšljivega. To norenje je ljudem toliko bolj odvratno, ko gledamo, kako nam suša uničuje letino. Ko se je mladina vračala v poznih nočnih urah v svoje vasi, so mnogi brez predpisane luči kolesarili. V Dutovljah je bilo več kaznovanih z globo 5 do 10 lir. Vse sadovi plesa.

PEČINE na Tolminskem.

V 73. letu starosti je umrla Uršula Hvala roj. Lapanja, s. Pečin štev. 55. Bolehala je nad 20 let. Imela je dva sina, ki sta oba umrla v vojski; hčeri sta poročni. Izražamo svoje sožalje; pokojnici večna luč!

Nekaj novega pa je bilo pri nas ob ti priliki. Mrliča je prišel pogledat in smrt ugotovit, občinski zdravnik iz Sv. Lucije in sicer z luksusom, kar je stalo L 80. Opravičeval se je, da ima ukaz, da ne sme dovoliti pokopati nobenega mrliča, ako ba ni osebno videl. To so menda čisto nove odredbe, ki se drugod ne izvajajo tako strogo, ker to ni potrebno. Saj smo jih pogreblji že na stotine brez zdravniškega pregleda, saj je bil domači mrliški oglednik in zadostovalo je; čemu bi moral zdravnik ugotavljati smrt v navadnih slučajih in delati ljudem take izredne stroške, ker pogreb že sam na sebi veliko stane. Prosimo občinsko upravo v Sv. Luciji, naj poskrbi, da se ne bo to več ponavljalo, in da ostane, kar je veljalo do sedaj in se tudi obneslo.

Obenem prosimo tudi občinski urad, naj poskrbi, da se bodo razglašali in objave tudi nadalje razglašali pri cerkvi ob nedeljah. Ljudje niti po 1/4 ne bodo vedeli o novih odlokih in odredbah, ako se bodo le na mlinu lepili, kot se dogaja sedaj, odkar smo pod novo občinsko upravo v Sv. Luciji.

Iz VREMSKE DOLINE.

Mali list, ki nosi št. 26, je bil s poštnega urada odpravljen 22. junija. Danes, ko to pišem, je 29. junija, jaz pa svojega izvoda še nisem prejel. Drugekrat mi pride 2 ali 3 dni kasneje, zdaj pa kar cel teden. In vendar je od Britofa do nas le 10 minut hoda. Če pismonoša ne utegne raznašati po hišah, naj bi vsaj pustil Mali list v poštnem uradu, da bi šli sami ponj. *Fameljc.*

GOLAC.

Še smo živi, čeprav malo pišemo v liste. Pa ne le živi, tudi vedno bolj moderni smo. To velja posebno za neke moderne gospodične. Take so že napredovale tako daleč, da zaničujejo svoje starše in prezirajo poštene domače šege. Oblačijo se, kakor bi bilo prikladno le kaki mestni gospé (o. ur.: žal se tudi mnogo mestnih oblačil tako, kakor njih «koleginje» v Afriki), pa pudrjajo se in barvajo; iz dalje misli človek, da so grofice, v bližini se prepriča, da so vaške goske. — Mladi rod ne pozna več četrte zapovedi; «gospodične» hočejo komandirati svojim materam, očetje ne morejo več ukazovati sinovom. Stari so vsi glupi, le mladi vedo, kako se na svetu živi...

Pri cerkvenem petju se tudi nekatere preveč ošabno vedejo. Pa še to bi radi vedeli, zakaj se ni pevška nagrada razdelila med vse pevke. Kje je tisti denar?

Indijske čarovnije.

Zelo uspešen način, da se najde krivec, imajo v Indiji. V neki vasi se je pripetil umor in sumili so, da je bil morilec eden izmed delavcev tamkajšnjega angleškega pridelovalca čaja. Dan ali dva na to je šlo po postevu kakor vihar: Gospodar je naročil iz Kalkute čaravnika, ki bo morilca odkril.

Nekega dne je čarovnik dospel — bil je velik, dobro oblečen Hindu, prodirljivega pogleda. Tihoto vročega popoldneva so nenadoma presekali udarci kladi. Postavili so vešala in gospodar je skrbel, da so zvedeli to vsi njegovi ljudje.

Naslednje jutro so vseh šestdeset kulijev odvedli za hišo, kjer so stala vešala; celo dva bolna kulija so prinesli na nosilih. Vsi so morali počeniti na tla. Nato je gospodar preizkusil vešala, če so zadosti močna in potegnili nanje vrečo peska. Kulije je stresala groza.

Sloviti čarovnik je dal nato vsakemu delavcu po eno žlico grobo zmlatega surovega riža. Ko so dali znamenje, je moral vsak delavec svoj riž vzeti v usta, ga v teku treh minut zgriziti v kašo, nato izpljuniti na list banane. «Tisti, ki so nedolžni, bodo riž brez težave zgrizli, morilec pa tega ne bo mogel in bo na teh vešalih umrl!» — je zaklical čarovnik.

Prešli sta dve minuti, dve minuti in pol — vse je z vneto žvečilo riž. «Samo še pol minute!» — je zaklical gospodar. Tedaj so zapazili kulija, ki je bil očitno v največji muki. Njegov obraz je bil mrtvaško bled in skremžen, oči so bile široko odprte kakor pri živali, ki se je ujela v past.

«Dovolj!» — je zaklical gospodar. Iz 59 ust se je prikazalo 59 testenih kopic. Šestdeseti mož se je dušil. Čarovnik je stopil k njemu, mu siloma odprl usta in pokazal se je komaj ovlaženi riž. «Glej, morilec!» — je zaklical. Pristopila sta policijski komisar in njegov pisar in začela kulija zasliševati. V teku petih minut je kulij zločin priznal in podal obsežno izpoved. Odvedli so ga v zapor.

«Zelo enostavna čarovnija, kakor vidite», je rekel gospodar belim gledalcem, ko je stopil z njimi v hišo. «Krivec je lovil sapo in strah preprečuje, da bi se delala slina».

ZANIMIVOSTI.

Hotel za pijance.

Varšavska občina na Poljskem je sklenila zgraditi poseben dom, kjer bodo dobili zavetje pijanci, ki jih bodo našli onemogle na cesti. V tem «hotelu» bo 14 postelj za moške in 5 za ženske; opremljen bo s kopalnico in s posebnimi celicami za tako zvane nepopoljshjive pijance. Sredstva za zgradbo in vzdrževanje bo pa nudil fond za pobijanje alkoholizma ter globe, ki se bodo pobirale radi prestopkov proti antialkoholnemu zakonu. Razen tega bo tudi pijanec sam moral plačati stroške zdravljenja, to pa seveda samo v slučaju, če mu bodo mogli kaj vzeti.

Kadar želi danski kralj piti konjak.

Na Finskem dobiš žganje le proti zdravniškemu receptu. Nedavno je bil danski kralj v Helsingforsu in je zaželel poleg limonade tudi kozarček konjaka. Ukazal je adjutantu, naj mu preskrbi eno steklenico te pijače. Ni bilo lahko. Dobiti je moral kralj zdravniško spričevalo, ga lastnoročno podpisati, nakar je adjutant prejel v apoteki steklenico ko-

njaka. Na receptu pa je bilo napisano: Zdravilo za želodčno bolnega kralja Danske; trikrat na dan po eno veliko žlico.

Tajništvo in naša pošta.

Renko Katarina, Ložice 49. Če so oblastva še aprila meseca zahtevala nove dokumente, je znamenje, da je prošnja v teku. Mi ne moremo za vas posredovati, ker se nahaja vaša prošnja na finančni intendanci v Gorici ali še v Vidmu. Zglasite se ob priložnosti v tajništvo pri «Goriški straži», Gorica, via Mameli 5-I.

Kljun Marija, Mislče 12. Za vas smo posredovali že lansko leto («Mali list» 17. jun. 1927). Vaša prošnja je v likvidaciji že od 25. marca 1927. Prosili bomo vnovič za rešitev.

Zakrajšek Franc, Prelože 11. Z dekretom 11. jun. 1928, Pos. N. 68196 vam je bila prošnja za pokojnino zavrjena, češ da ste dovolj premožni. Ko prejmete odlok, rekurirajte.

Saleš Ivana, Bitinje 10. Vam je bila pokojnina dovoljena (Prs. N. 082299). V kratkem prejmete obvestilo.

Zadnik Josip, Velike Loče 10. Finančno ministrstvo je že večkrat zahtevalo štiri dokumente od županstva. Sporočili vam bomo v pismu, katere dokumente morate poslati v Rim.

Knafelc Anton, Koritnica 1. Rekurz se nahaja na računskem dvoru (Corte dei Conti) pod št. 41747. V kratkem dobite obvestilo o predlogu, ki ga je stavil državni zastopnik. Na vašo prošnjo se bo potem določil dan obravnave v Rimu.

Favetti-Berbuč Josipina, Skrilje - Št. Tomaž. Prošnja za prenos pokojnine še nahaja na računskem dvoru pod št. 2941/27. Dokumenti so zdaj v redu. Zadnje dni junija je bila prošnja izročena referentu, da jo definitivno prouči.

Osp. Radi Vam verjamemo, da niste zadovoljni s svojim stanjem, toda če ste hoteli odgovarjati na dopis iz Dekanov, bi morali bolj stvarno. Opišite vse te zadeve samostojno, lahko bi mnogo zajemljivega poročali.

POZOR!

Zaloga vsakovrstnih rakev, vencev, sveč in žalnih predmetov I. II. in III. razreda. 25% ceneje kot povsod drugod.

I. Saksida - Dornberg 3.

Slovenske knjige!

Največja zaloga slovenskih knjig! Vse najnovejše slovenske knjige so takoj v naši zalogi. — Imamo tudi bogato izbiro italijanskih in nemških knjig. — Posebej priporočamo slovenske molitvenike, ki so izšli v 40. vezavah.

Trgovcem 25% popust!

Katoliška knjigarna v Gorici,

Via Carducci 2.

smo okoli Rasputina, ki je ležal na hrbtu. Od časa do časa mu je krčevito zadržetal obraz, prsti so se zagreblji v dlako, oči so bile zaprte. Na beli svileni srajci se je prikazal majhen krvav madež. Po preteku nekaj minut nismo mogli več najti na Rasputinu nobenega znaka življenja. Krogla je truplo v bližini srca gladko prodrila. Ni moglo biti dvoma: Rasputin je bil mrtev.

Veliki knez Dimitrij Pavlovič in poročnik Suhotin sta se odpeljala z avtomobilom, pri čemer je Suhotin oblekel Rasputinov kožuh in nataknil njegovo čepico. Puriškevič in Jusupov sta odšla v gornje nadstropje. Čakala sta na vrnitev ostalih dveh gospodov in govorila o položaju. Menila sta, da sta Rusijo rešila in bila prepričana, da jima bodo vsi pomagali in se jima postavili ob stran.

«Med pogovorom se me je nenadoma lotil čuden nemir», piše Jusupov, «hitel sem dol v sobo, kjer je ležal mrtec. Nagnil sem se nad Rasputina, ga prijel za roko in iskal žilo, a je nisem čutil. Sam nisem vedel zakaj delam tako, a sledeč nekemu nagibu, sem prijel Rasputina za obe roki in stresel težko truplo, tako da se je nekoliko dvignilo, nato prav tako mrtvo padlo na tla. Ravno

sem hotel zopet oditi gor, ko sem opazil nekaj strahotnega: videl sem, kako se je Rasputinova leva trepalnica tresla in trenutek nato se je oko odprlo. Takoj nato se je odprlo tudi desno oko in Rasputin je zastrmel vame z besnim pogledom. Odrevenel sem od groze in bilo mi je, kakor da so mi noge prirasle k tlom.

Potem se je začel krčevito gibati, se z nadčloveško silo pognal kvišku in ravno stal pred menoj. Med ustnicami je tiščal krvavo peno in nudil strašen pogled. Njegove okrvavele oči so stopile iz duplin, roke so krčevito grabile v zrak, začel je rjoveti in njegova roka me je nenadoma z železnim prijemom zgrabila za ramo, dočim me je z drugo roko skušal zgrabiti za grlo. S hripavim glasom je neprestano ponavljal moje ime. Razvil se je med nama strahovit boj. Rasputinove roke so me držale kakor v precepu. Slednjič sem se iztrgal in Rasputin je padel po tleh, držeč v roki ramo mojega jopiča. Stekel sem po stopnicah v prvo nadstropje, Puriškevič mi je prišel že naproti: «Hitro revolver! Streljajte, živi!» sem zaklical. Tu sem zaslišal za seboj šum: to je mogel biti samo Rasputin. Tekel sem v svojo delovno sobo in zgrabil gumijasto palico, ki mi jo je bil

dal Maklakov «za vse slučaje», in stekel zopet dohi.

Od silnega razburjenja nisem mogel takoj opaziti, kaj se prav za prav godi. Potem sem videl, kako je dospel Rasputin po vseh starih, godrnjaje in ječaje, na zadnjo stopnico. Od tu so vodila tajna vrata na dvorišče. Prepričan sem bil, da so ta vrata zaklenjena, ker sta jih bila Dimitrij Pavlovič in Suhotin ob odhodu zaklenila in vzela ključ s seboj. Tem večja je bila moja groza in začudenje, ko so se vrata odprla in je Rasputin izginil v temi na dvorišče. Puriškevič je skočil za njim in takoj nato sta počila dva strela. Samo da nam sedaj ne uide! — sem si mislil in stekel skozi glavna vrata na cesto, da bi Rasputina, če bi bilo treba, prestregel.

Z vrta in dvorišča so vodila tri vrata na Mojokino nabrežje; srednja niso bila zaklenjena. Skozi okrižje sem videl, kako je Rasputin, sledeč živalskemu nagonu, šel ravno proti tem vratom. Sedaj je počil tretji in nato še četrti strel. Rasputin se je zazibal in padel. Topot se je zdelo, da je v resnici mrtev. Na levem sencu je zijala krvaveča rana.

Dalje poroča Jusupov, kako so udeleženci po končanem dejanju popolnoma

izgubili glavo. Tako je Puriškevič policaju, ki ga je privabil strel, takoj povedal celo stvar. Jusupov sam je bil kakor ob um ter je začel v nekaki obsedenosti s svojo gumijevu palico udrihati po mrtvecu. «Vse božje in človeške postave so bile poteptane», priznava sam v knjigi. Jusupov se je za več minut onesvestil. Ko se je zopet zavedel, sta veliki knez in Suhotin ravno dospela. Hitro so zavili truplo v velik kos platna in se vsi štirje odpeljali z njim na Petro-Pavlov most in pogreznili usodno breme skozi luknjo v ledu v Nevo. Brezglavost je bila tako velika, da nihče ni mislil na to, da bi mrliča obtežili in eden izmed njih je vrgel celo kožuh in galoše umorjenega za njim.

Dva dni nato so našli eno Rasputinovo galošo in čez nekaj ur tudi truplo ki je bilo primrznilo na led.

Celo stvar so oblasti potlačile. Veliki knez Dimitrij Pavlovič je moral oditi v Perzijo, Jusupova so «izgnali» na njegovo posestvo v Kurski guberniji, Puriškevič in Suhotin sta odšla na fronto.

Kmalu po tem dogodku so jeli Rusijo pretresati strašni krči boljševiške revolucije. Spet so bile «vse božje in človeške postave poteptane».

Gospodarstvo

Spravljanje namiznega sadja.

1. Spravljanje namizno sadje, ko je zrelo, to je takrat, ko se sad rad loči od vejice, na kateri je rasel! Rane sorte spravljamo nekaj dni prej, preden so z drevesa užitne. Ko bi brali prezrele, bi se prej zmeščale in bi ne bile več za prevoz. Pa tudi okus bi bil slabši. Jesenske sorte so zrele za trganje, ko se jamejo plodovi jasnejše barvati in ko posamezni zdravi plodovi odpadajo. Zimska jabolka in hruške pa so tem boljše in tem trpežnejše, čim dalje ostanejo na drevesu.

2. Spravljanje sadje samo ob lepem, suhem vremenu! Ob dežju in sploh v mokrem vremenu spravljeno sadje posebno rado gnije. Pa tudi delo samo na sebi je v dežju težavno in nevarno.

3. Vse namizno sadje — zlasti pa tisto, ki je namenjeno za daljše trajanje — te treba trgati ali pa obirati. Tresti se sme samo tisto sadje, ki ga takoj uporabimo, torej na ta ali oni način predelamo. Pa rado mora iti z drevesa, ker sicer se močno poškoduje rodni les. Kdor lomasti z drevja nezrelo sadje, ne oškoduje samo istoletnega pridelka, ampak z rodnim lesom spravi z drevja tudi pridelek prihodnjih let.

4. Namizno sadje se mora pri obiranju pokladati v obšite posode. Ob trdih šibicah neobšitih košar se močno obišči, kar se posebno pozna šele pozneje, ko je sadje godno. Prav tako bi morale biti obšite vsaj z vrečevino posode za prenašanje in prevažanje. Vozove obložimo s slamo.

5. Namizno sadje naj se z največjo previdnostjo preklada in kolikor mogoče malo pa na lahko in od blizu pretresa. Kdor ga prevaža, naj vozove dobro obloži s slamo, sadje naj naloži z vrhom, potem naj ga pokrije s slamo, obloži podolgem z deskami in z verigami dobro poveže (porajkla). Tako naložena najzlahknejša jabolka lahko vozimo brez škode.

6. Vsak sad moramo odtrgati s pecljem. Ako se peclj odloži ali celo izdere, je plod za polovico manj vreden. Pa tudi na drevo je treba paziti, da se ne lomijo rodne češulje, rodne vejice ali celo cele veje.

Cena življenjskih potrebščin. V maju je bil številčni indeks za cene življenjskih potrebščin v Trstu 98.92, v Napolju 98.65, na Reki 96.62, v Bariju 95.44, v Speciji 95, v Vidmu 94.09, v Florenci 93.09, v Benetkah 92.85, v Poli 92.31, v Genovi 92.11, v Gorici 92, v Livornu 92, v Rimu 91.82, v Padovi 91.38, v Turinu 90.87. — Med vsemi temi mesti je torej v Trstu največja draginja. Za isto množino potrebščin daš v Genovi 92 lir, v Trstu pa 98.

Loviti vrabce je z dekretom gospodarstvenega ministra dovoljeno v dobi od 1. junija do 14. avgusta, koder raste pšenica, drugod pa ne; puška se ne sme rabiti v ta namen; tudi mladičev ni dovoljeno pobirati iz gnezd. Dekret ima torej namen olajšati varstvo pšeničnih njiv ob času zoritve.

Cene na tržaškem trgu na debelo: čebula 40-50, česen 120-150, beluši (šparglji) 360-420, solata 50-100, radič 80-400, špinača 120-210, zelje v glavah 80-120, rdeča pesa 60-120, korenje 100-140, kumare 80-160, fižol v stročju 120-200, fižol v stročju zrel 160, grah 50-220, paradižniki 90-240, ribez 120-220, češnje 100-340, višnje 200-300, fige 300-350, jagode 1000-1100, vrtno jagode 600, limone (zaboj) 50-70, hruške 100-180, breskve 100-550, marelice 280-700, krompir 25-50.

Vinske cene so porasle. To je ugotovila tudi Edinost. Ona piše: «Zal, da se morejo okoristiti s sedanjiimi lepimi cenami samo krepki večji posestniki. Male posestnike je prignala potreba takoj po vretju, da so oddali svoja vina

za slabe cene». — V oktobru pa je pisala Edinost, da bo vina več ko v prejšnjem letu in zato da naj ga kmetje le brž prodajo, dokler je «dobra» cena. Dajali so ga res po 1.30, 1.50, 1.80.

O suši prihajajo vedno bolj vznemirljive novice z dežele. Fižol je ponekod že docela uničen, drugo pa več ali manj oškodovano. Trta dozda še ni občutila škode.

Nova knjiga.

Slednji vitez Reberčan. Zgodovinska povest. Spisal dr. Ožbolt Ilauinig. Celovec 1927.

V Koroškem Slovincu je ta povest izhajala kot podlistek. Sedaj je izšla v posebni knjižici, izdani od «Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem» v Celovcu. Tiskarsko delo je izvedla češka «Lidova knjihtiskarna» na Dunaju, kjer se tudi tiska «Koroški Slovinc». Po vnanji opremi je knjiga kaj okusna, tisk lep, papir fin. Cena je v primeri s tem razmeroma nizka: 20 dinarjev s poštnino vred.

Povest «Slednji vitez Reberčan» opisuje košček srednjeveškega življenja na Koroškem, viteze in menihe onih časov, ter opeva lepoto koroške dežele, natančneje Podjunske doline. Oba predmeta bogata do naverjetnosti na iskrecih se lepoticah.

Pisatelj se je nalašč držal metode starih naših piscev izpred 70 ali 80 let, metode, ki je dolgo časa veljala pri starih mohorjevih povestih. Ljudje so jih radi brali. Tudi o zadnjem Reberčanu jim bo všeč branje.

Tehnika povesti pa je z umetniškega stališča vendarle preveč preprosta. Risba značajev, dušeslovna utemeljitev dejanja itd., vse to bi moralo biti boljše podano. Tudi nekatere slovniške nepravilnosti se dobe tu pa tam.

V celoti bo knjiga v zlic navedenim hibam prijetno branje za preprosto ljudstvo. Pisatelj gre pa še posebna hvala, da se je lotil bogate koroške zgodovine. Upamo, da bo še marsikatero dobro zrno poiskal iz te bogate zakladnice ter ga v prikupljivi obliki predstavil sedanjemu rodu.

Po čem je lira?

Dne 4. julija si dal ali dobi:

Za 100 dinarjev	33.35 L
» 100 franc. frankov	74.65 »
» 100 švicarskih fr.	365.75 »
» 100 nemških mark	451.50 »
» 100 avstr. šilingov	265.— »
» 1 dolar	18.80 »
» 1 funt	92.40 »

Tipografa FRATELLI MOSETTIG - Trieste.

Za birmo,
ne pozabite na staro
trgovino zlatnine

ALOJZ POVH

PIAZZA GARIBALDI 2
prvo nadstropje.

Največja delavnica v Trstu.
Pazite na naslov!

Izšel je

ŠTOKOV

VEDEŽ

za leto 1928

cena v platno vezan L. 3.60

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje Po ugodnih cenah. Tvrška Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polonio 5.

ZDRAVNIK

Dr. FRAN GRUDEN

ordinira v TRSTU

Via S. Lazzaro 23 II n.

(zraven kavarnic Roma)

od 10 in pol predp. do 13

V NABREŽINI ord. samo popoldne od 14 do 18 (na lastnem domu.)

Dr. SARDOČ

ZOBOZDRAVNIK

TRST

VIA S. LAZZARO 23, II.

Zobozdravniški ambulatorij

Dr. G. LAURINSICH

TRST — Via delle Sette Fontane 6 — TRST

Izvršuje točno vsako delo z zlatom in kavčukom. - Slovincem z dežele poseben popust za potne stroške.

Govori se slovensko.

Delo zajamčeno.

Cene ljudske.

Odprto od 9-13 in od 15-19 - Ob nedeljah od 10-12.

Najboljše čevlje ima v Trstu v zalogi

Matija Pahor

Trst — Via Arcata 19 — Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::

Čevlji delani samo na roko. Tvrška znana po vseh podeželskih sejmi.

Za botre in birmance bogata izbira vsake vrste čevljev okusno izdelanih in dober kup.

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924. z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst — via Caprin 5 pri Sv. Jakobu — Trst

Starši! Botri!

Birma bo.

Treba je preudariti, kje si boste omislili novo obutev zase in za otroke. Najbolj boste zadovoljni če poskusite

— pri —

FORCESSINU

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

Najlepša prilika za nakup birmanskih daril!

Gospodinje!

Pri nakupu manufakturnega blaga zasluži prednost veliko skladišče v Trstu, via Genova (prej Campanile) št. 21 (blizu srbske cerkve)

Maria Accerboni

via Genova 21.

V zalogi ima nove bogate dohode perila za neveste po 2 L, domačega platna po 3.90 L, finega platna, 150 cm visokega, po 5.50 L, narodno nošo po 2 L, vsake vrste nogavic po najnižjih cenah.

Najboljša postrežba! Kar dobite drugod, dobite tudi v ti trgovini.

Trst, via Genova 21.

Vipavsko vino

- Kmetijsko društvo v Vipavi - ima veliko zalogo izvrstnega domačega namiznega in desertnega vina. Kupci se vabijo.